

Zrównoważony rozwój w Lubuskim RPO Analiza wdrażania funduszy UE

Jacek Engel - Fundacja Greenmind

Łagów, 3-4 czerwca 2013

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Metodyka - analiza dokumentów

- Lubuski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007-2013 (LRPO) z 2007 i 2011
- Uszczegółowienie LRPO - Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (URPO) z 2008 i 2012
- Sprawozdanie roczne z realizacji LRPO za rok 2011 z załącznikami
- Listy projektów kluczowych, dokumenty konkursowe i in. ze stron internetowych LRPO
- Dokumenty dot. konkursów zew stron WFOŚiGW

Ocena wg jednego schematu dla wszystkich RPO

RPO – cel, konstrukcja

- Regionalny program operacyjny – instrukcja i przewodnik wydawania środków pomocowych UE na poziomie województwa
- Składowe:
 - diagnoza stanu, analiza SWOT
 - cele, strategia wdrażania
 - osie priorytetowe i działania
 - budżet poszczególnych osi, linie budżetowe – kategorie interwencji
 - wskaźniki produktu i rezultatu (wysiłek i efekt)
 - zasady kryteria oceny projektów
- Monitoring wdrażania (sprawozdania do KE) – środki, wskaźniki

Zrównoważony rozwój w założeniach LRPO -/+

- pojawia się hasłowo, bez konsekwencji , Np:
 - racjonalne gospodarowanie zasobami z celu głównego nie przekłada się na cele szczegółowe
 - utrzymanie standardów ekologicznych poprzez infrastrukturę ochrony środowiska
- + rzetelna diagnoza dot. ścieków, emisji do powietrza, odpadów

Zrównoważony rozwój w założeniach LRPO

- ? walory przyrodnicze i krajobraz naturalny jako mocna strona i szansa dla turystyki, a jednocześnie bariera dla inwestycji
- anachroniczne podejście w ochronie przeciwpowodziowej, ukierunkowane na inwestycje hydrotechniczne, pomijając planowanie przestrzenne, odtwarzanie retencji naturalnej
- + zadeklarowano poszanowanie zasad ochr. środow. i zr. w ocenie projektów oraz zgodność z dyrektywami – siedliskową, ptasią i ooś
- lista obszarów Natura 2000 bez większości potencjalnych obszarów

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów -

- poza priorytetem III - dotyczącym wprost ochrony środowiska praktycznie brak nawiązania do zasad zrównoważonego rozwoju
- wszystkie rodzaje transportu w jednym działaniu
- w jednym działaniu (3.1) projekty ściekowe, odpadowe, zaopatrzenia w wodę, ochrony bioróżnorodności, edukacji ekologicznej, gospodarki wodnej
- + dział. 3.2 – termomodernizacja, OZE, brak wyraźnego wsparcia dla efektywności energetycznej

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów -

- ścieżki rowerowe – wpisane w działaniu 1.1, budżet w działaniu 5.1
- ochrona bioróżnorodności – wpisana w działaniu 3.1, budżet w działaniu 3.3 – tu dodatkowo zamieszczenie, bo w ULRPO 2008 – ochrona przyrody i krajobrazu, ULRPO 2012 – infrastruktura edukacyjna na obszarach chronionych
- liczne typy projektów gospodarki wodnej (3.1) nie służą ograniczaniu zagrożenia powodziowego, a stanowią zagrożenie dla ekosystemów wodnych

Kryteria wyboru projektów -/+

- + procedura oceny klarownie opisane w ULRPO
- kryteria wielokrotnie zmieniane (2008-2012 9x)
- w ocenie merytorycznej wiele kryteriów „uznaniowych”, nie sparametryzowanych (brak progów ilościowych) i redundantnych
- wysoce uznaniowe kryterium kluczowe

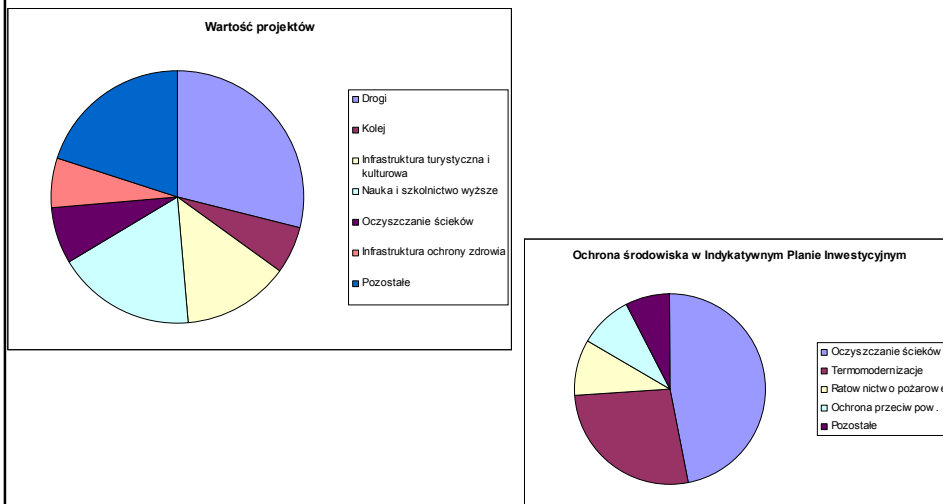
Kryteria wyboru projektów **-/+**

- + prawidłowe kryteria dla projektów odpadowych, ściekowych i energetycznych, choć częściowo redundantne
- brak ram dla kryteriów ochrony bioróżnorodności (niemożliwy nabór)
- zestaw kryteriów oceny projektów gospodarki wodnej nie spełnia wymagań dyrektyw 2000/60 i 2007/60 i nie wspiera projektów rzeczywiście zmniejszających zagrożenie powodziowe
- brak kryteriów efektywności energetycznej w innych priorytetach (np. IV, V)

Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych **-**

- lawinowy przyrost liczby projektów w trakcie realizacji LRPO (z 6 do 167)
- 55% środków pomocowych w projektach kluczowych
- lista zdominowana przez projekty drogowe - 27% środków (prośrodowiskowe szacunkowo – 17%)
- projekty kluczowe nie są kluczowe (liczne przykłady, np. budowa zespołu garaży przy KP SP w ...)
- w działaniach 3.1 i 3.3 odpowiednio 63% i 67% środków w IPI, co oznacza ca 1/3 w trybie konkursowym)

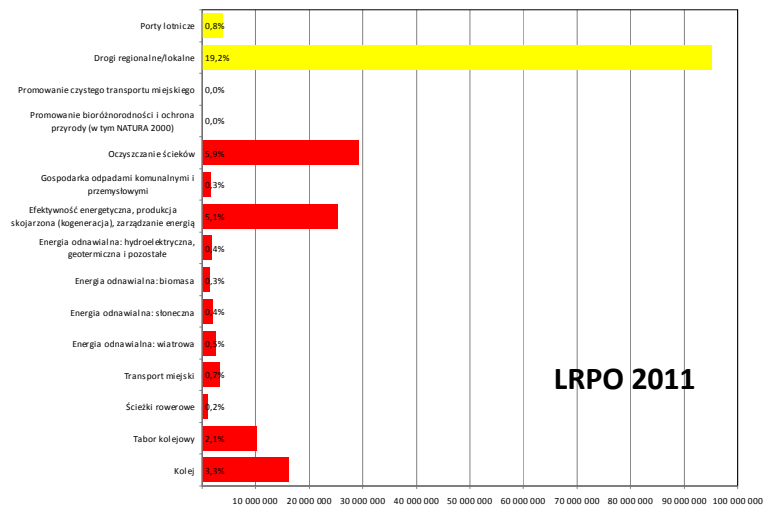
Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych –

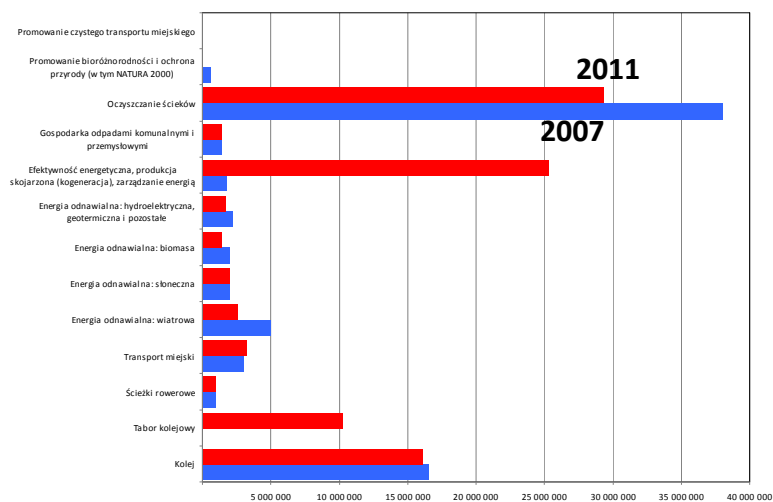
Alokacja środków na zrównoważony rozwój –

- **2007** – 16,8% całości, (oczyszczanie ścieków – 8,7%, kolej – 3,8%, ale tabor – 0%, bioróżnorodność – 0,2%)
- **2011** – 19,1% (oczyszczanie ścieków – spadek o **23%**, bioróżnorodność – spadek do **0%**, OZE – spadek o **30%**, tabor kolejowy – **+10,3mln EUR**, efektywność energetyczna, kogeneracja & zarządzanie energią – wzrost **14x**,)
- drogi regionalne i lokalne – udział w 2011 – 19,2%
- relacja środków budżetu 2011:
 - koleje do dróg – 1:3,6
 - transport miejski do dróg – 1:29

Alokacja środków na zrównoważony rozwój

Zmiana alokacji na zrównoważony rozwój +

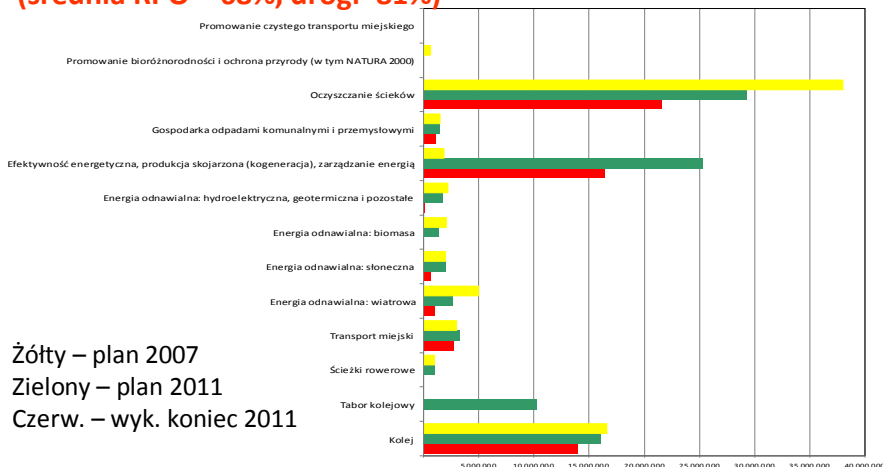

Wskaźniki —

- RZ nieobecny we wskaźnikach realizacji celów LRPO
- ubogi zestaw wskaźników rezultatu uniemożliwia zweryfikowanie „ekologicznego efektu”
- wartości docelowe niektórych wskaźników oderwane od rzeczywistości (¾ populacji zabezpieczona przed pożarami), albo od zdiagnozowanych potrzeb (osoby objęte selektywną zbiórką odpadów – 25tys. i zaledwie 2 projekty)
- nie mierzą wyniku (np. pow. obszarów o podniesionym bezp. przeciwpowodziowym)
- oderwane od celu (liczba miejsc pracy w dz. 3.2 jako jedyny wskaźnik rezultatu, udział OZE nie mierzony)

Wdrażanie LRPO – wydatki -/+

Wykonanie prośrodowiskowych kategorii - 61% planu
(średnia RPO – 68%, drogi -81%)

Żółty – plan 2007
Zielony – plan 2011
Czerw. – wyk. koniec 2011

Wdrażanie LRPO – zaawansowanie rzeczowe — —

- 7 na 12 wskaźników produktu i rezultatu prośrodowiskowych kategorii interwencji **ma wartość 0%:**
 - km zrekonstruowanych linii kolejowych
 - jednostki taboru kolejowego
 - oszczędność czasu w przewozach kolejowych
 - przyrost ludności korzystającej z transportu miejskiego
 - liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów
 - liczba projektów ochrony bioróżnorodności
 - potencjalna dodatkowa moc OZE (6 z planowanych 10 projektów zrealizowano!!!)

Bariery dla projektów ochrony przyrody

Podstawa – LRPO, ULRPO, materiały dotyczące konkursów w działaniach 3.1, 3.3 (RPO, WFOŚiGW)

- niejasne usytuowanie (dz. 3.1 vs 3.3 – opis, budżet, wskaźniki),
- zmiany w trakcie realizacji LRPO w działaniu 3.3 (2008- przyroda, 2012 – edukacja)
- „jeden worek” dla wszystkich projektów w działaniu
- likwidacja kategorii interwencji w budżecie
- brak kryteriów oceny projektów dotyczących bioróżnorodności
- 67% środków poza konkursem, głównie na projekty „strażackie”
(informacja na stronach [www](http://www.ekoprojekty.pl) podana w mało czytelny sposób)

Podsumowanie

- ZR słabo zaznaczony w założeniach i w opisie priorytetów
- mechanizmy eliminacji projektów szkodliwych dla środowiska w sferze deklaratywnej LRPO, nie potwierdzone w kryteriach
- niekorzystne posunięcie jednego wspólnego działania dla wszystkich projektów transportowych
- brak zróżnicowania działań w ramach priorytetu 3 (odpady, ścieki, przyroda, pożary, powodzie, ...)
- kryteria – liczne wady: uznaniowość, redundancja, sprzeczność z celami działania, duży udział uznaniowego kryterium kluczowego
- wskaźniki uniemożliwiają mierzenie efektywności wydatków oraz zgodności efektów z zasadą zrównoważonego rozwoju
- mały budżet na projekty prośrodowiskowe (w sumie tyle co na drogi)
- bardzo wysoki udział projektów kluczowych
- wykonanie - niskie zaawansowanie finansowe, bardzo niskie rzeczowe

Dziękuję za uwagę

Jacek Engel 691 38 42 42
jacek@hoopoe.com.pl

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków
Stowarzyszenie Ekologiczne EKO-UNIA, ul. Białokórnicza 26, 50-134 Wrocław

zielonasiec.pl

eko-unia.org.pl